

“Η εμφανής αλλαγή του κλίματος σε όλη την Ευρώπη επιβεβαιώνει την άμεση ανάγκη για προσαρμογή”

“Η αλλαγή του κλίματος αποτελεί γεγονός σε όλο τον κόσμο, και η έκταση και ταχύτητα της αλλαγής γίνονται ακόμη πιο εμφανείς. Αυτό σημαίνει ότι κάθε τμήμα της οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των νοικοκυριών, πρέπει να προσαρμοστεί, καθώς επίσης και να μειώσει τις εκπομπές.”

Jacqueline Mc Glade,

Εκτελεστική Διευθύντρια

του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος

Η κλιματική αλλαγή επηρεάζει όλες τις περιοχές της Ευρώπης, προκαλώντας ένα ευρύ φάσμα επιπτώσεων στην κοινωνία και το περιβάλλον. Στο μέλλον αναμένονται περαιτέρω επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρουν υψηλότερο κόστος ζημιών, σύμφωνα με την τελευταία αξιολόγηση που δημοσίευσε σήμερα ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με την έκθεση «Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012en» (Κλιματική αλλαγή, επιπτώσεις και ευπάθεια στην Ευρώπη 2012), έχει παρατηρηθεί αύξηση της μέσης θερμοκρασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθώς επίσης μείωση των βροχοπτώσεων στις νότιες περιοχές κι αύξηση των βροχοπτώσεων στη Βόρεια Ευρώπη. Το στρώμα πάγου της Γροιλανδίας, οι θαλάσσιοι πάγοι της Αρκτικής και αρκετοί παγετώνες της Ευρώπης λιώνουν, η χιονοκάλυψη έχει μειωθεί και η θερμοκρασία των περισσότερων μονίμως παγωμένων εδαφών έχει αυξηθεί.

Τα τελευταία χρόνια, ακραία καιρικά φαινόμενα όπως καύσωνες, πλημμύρες και ξηρασία έχουν προκαλέσει αύξηση του κόστους ζημιών στην Ευρώπη. Αν και απαιτούνται περισσότερα στοιχεία προκειμένου να καθοριστεί η συμβολή της κλιματικής αλλαγής στην τάση αυτή, η αυξανόμενη ανθρώπινη δραστηριότητα σε περιοχές που είναι επιρρεπείς σε κινδύνους παίζει καθοριστικό ρόλο. Η αλλαγή του κλίματος στο μέλλον αναμένεται να ενισχύσει την ευπάθεια των περιοχών αυτών, καθώς τα ακραία καιρικά φαινόμενα αναμένεται να γίνουν εντονότερα και συχνότερα. Σύμφωνα με την έκθεση, το κόστος ζημιών εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να αυξάνεται, εφόσον οι ευρωπαϊκές κοινωνίες δεν προσαρμοστούν.

Όπως αναφέρει η έκθεση, δεν θα έχουν όλες οι περιοχές την ίδια δυνατότητα προσαρμογής στην αλλαγή του κλίματος, εν μέρει εξαιτίας της οικονομικής ανισότητας στην Ευρώπη. Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ενδέχεται να εντείνουν αυτές την ανισότητα αυτή.

Παρατηρούμενη αλλαγή του κλίματος και μελλοντικές προβλέψεις - βασικά πορίσματα

Η τελευταία δεκαετία (2002–2011) καταγράφηκε ως η θερμότερη στην Ευρώπη. Η θερμοκρασία στις χερσαίες περιοχές της Ευρώπης έχει αυξηθεί κατά 1,3° C σε σχέση με τα μέσα επίπεδα της προ-βιομηχανικής εποχής. Οι προβλέψεις διαφόρων μοντέλων υποδεικνύουν ότι η θερμοκρασία στην Ευρώπη μπορεί να αυξηθεί προς το τέλος του 21ου αιώνα κατά 2,5–4° C σε σύγκριση με τη μέση θερμοκρασία της περιόδου 1961–1990.

Οι καύσωνες έχουν ενταθεί τόσο σε συχνότητα όσο και σε διάρκεια, προκαλώντας δεκάδες θανάτους στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας. Με βάση την έκθεση, εάν οι κοινωνίες δεν προσαρμοστούν, η προβλεπόμενη αύξηση των καυσώνων μπορεί να επιφέρει αύξηση στον αριθμό των θανάτων τις επόμενες δεκαετίες. Παρόλα αυτά, οι θάνατοι λόγω ψύχους προβλέπεται να μειωθούν σε πολλές χώρες.

Σύμφωνα με την έκθεση, οι βροχοπτώσεις στις νότιες περιοχές μειώνονται, ενώ στη Βόρεια Ευρώπη αυξάνονται. κι αυτή η τάση αναμένεται να συνεχιστεί. Η αλλαγή του κλίματος προβλέπεται να επιφέρει αύξηση στις πλημμύρες των ποταμών, ιδιαίτερα στη Βόρεια Ευρώπη, καθώς οι υψηλότερες θερμοκρασίες ενισχύουν τον υδρολογικό κύκλο. Ωστόσο, είναι δύσκολο να καθοριστεί η επίδραση της αλλαγής του κλίματος στα καταγεγραμμένα στοιχεία πλημμύρων του παρελθόντος.

Η ξηρασία των ποταμών εμφανίζεται σοβαρότερη και συχνότερη στη Νότια Ευρώπη. Οι ελάχιστες ποτάμιες ροές προβλέπεται να μειωθούν σημαντικά κατά τις θερινές περιόδους στη Νότια Ευρώπη, αλλά και σε πολλές άλλες περιοχές της Ευρώπης, σε κυμαινόμενο βαθμό.

Η Αρκτική παρουσιάζει ταχύτερη άνοδο της θερμοκρασίας σε σχέση με άλλες περιοχές. Η έκταση των θαλάσσιων πάγων της Αρκτικής διαμορφώθηκε σε πρωτοφανή χαμηλά επίπεδα το 2007, το 2011 και το 2012, υποχωρώντας περίπου στο μισό σε σχέση με την έκταση που είχε τη δεκαετία του 1980. Η τήξη του στρώματος πάγου της Γροιλανδίας έχει διπλασιαστεί από τη δεκαετία του 1990, με αποτέλεσμα την απώλεια κατά μέσο όρο 250 δισεκατομμυρίων τόνων μάζας ετησίως στο διάστημα 2005 με 2009. Οι παγετώνες των Άλπεων έχουν απολέσει περίπου τα δύο τρίτα του όγκου τους από το 1850, και οι τάσεις αυτές προβλέπεται να συνεχιστούν στο μέλλον.

Η στάθμη της θάλασσας αυξάνεται, γεγονός που ενισχύει τον κίνδυνο παράκτιων πλημμύρων κατά τη διάρκεια καταιγίδων. Τον 20ο αιώνα, η μέση τιμή της θαλάσσιας στάθμης παγκοσμίως αυξήθηκε με ρυθμό 1,7 χιλιοστά ανά έτος, φτάνοντας τα 3 χιλιοστά ανά έτος τις τελευταίες δεκαετίες. Οι προβλέψεις για το μέλλον ποικίλλουν σε σημαντικό βαθμό, όμως είναι πιθανό η άνοδος της θαλάσσιας στάθμης να είναι μεγαλύτερη τον 21ο αιώνα σε σχέση με τον 20ό. Ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας ποικίλλει στις ευρωπαϊκές ακτές, για παράδειγμα λόγω της τοπικής μετακίνησης του εδάφους.

Όπως αναφέρεται και στην έκθεση, εκτός από τις επιπτώσεις στην υγεία που σχετίζονται με τη ζέστη, υπάρχουν κι άλλες, εξίσου σημαντικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία. Η αλλαγή του κλίματος συμβάλλει στη μετάδοση ορισμένων ασθενειών. Για παράδειγμα, επιτρέπει στο είδος ακάρεος *Ixodes ricinus* να αναπτύσσεται βορειότερα, ενώ η περαιτέρω άνοδος της θερμοκρασίας μπορεί να διαμορφώσει καταλληλότερες συνθήκες σε ορισμένες περιοχές της Ευρώπης για κουνούπια και σκνίπες τα οποία είναι φορείς ασθενειών. Η περίοδος επικονίασης είναι μεγαλύτερη και ξεκινά 10 ημέρες νωρίτερα απ' ό,τι πριν από 50 χρόνια, γεγονός που επίσης επηρεάζει την υγεία του ανθρώπου.

Πολλές μελέτες έχουν καταγράψει εκτεταμένες μεταβολές στα χαρακτηριστικά φυτών και ζώων. Για παράδειγμα, τα φυτά ανθίζουν νωρίτερα, ενώ νωρίτερα εμφανίζεται επίσης η άνθιση του φυτοπλαγκτού και του ζωοπλαγκτού στο γλυκό νερό. Άλλα ζώα και φυτά μετακινούνται βορειότερα ή σε περιοχές με μεγαλύτερο υψόμετρο, καθώς ανεβαίνει η θερμοκρασία των οικοτόπων τους. Καθώς ο ρυθμός μετανάστευσης πολλών ειδών είναι δυσανάλογος της ταχύτητας που παρουσιάζει η αλλαγή του κλίματος, τα είδη αυτά ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο εξαφάνισης στο μέλλον.

Ενώ σε κάποιες περιοχές της Νότιας Ευρώπης η διαθεσιμότητα των υδάτων για χρήση στον γεωργικό τομέα μπορεί να περιοριστεί, σε άλλες περιοχές οι συνθήκες βλάστησης μπορεί να βελτιωθούν. Η περίοδος βλάστησης αρκετών καλλιεργειών στην Ευρώπη έχει παραταθεί, κάτι που προβλέπεται να συνεχιστεί, παράλληλα με την εξάπλωση καλλιεργιών θερινής περιόδου σε πιο βόρειες περιοχές. Ωστόσο η απόδοση κάποιων καλλιεργειών προβλέπεται να μειώνεται λόγω των κυμάτων καύσωνα και ξηρασίας στην Κεντρική και τη Νότια Ευρώπη.

Όσο η θερμοκρασία κινείται ανοδικά, μειώνεται επίσης η ζήτηση για θέρμανση, γεγονός που συμβάλλει στην εξοικονόμηση ενέργειας. Ωστόσο, αυτό θα πρέπει να εξισορροπηθεί με την υψηλότερη ζήτηση ενέργειας για ψύξη στη διάρκεια των θερμότερων καλοκαιριών.

Πηγές:

<http://www.eea.europa.eu>

<http://www.eea.europa.eu/publications/climate-impacts-and-vulnerability-2012>

Χρήσιμοι σύνδεσμοι:

http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/index_en.htm

<http://climate-adapt.eea.europa.eu/>

